

Nr 12.

Ankom till riksdagens kansli den 9 februari 1934 kl. 4 e. m.

*Utlåtande i anledning av väckt motion om lagstiftning
angående revisorer och huru revision skall verkställas.*

I en inom första kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 147, vilken behandlats av första lagutskottet, har herr *Dalberg* hemställt, att riksdagen ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag till lag angående revisorer och huru revision skall verkställas.

I motionen anföres i huvudsak följande:

Ehuru det förekomme revision hos dem, som hade hand om andras medel, visade det sig, att förskingringar kunde uppstå och fortgå under flera år utan att bli upptäckta. Den huvudsakligaste anledningen härtill vore att vederbörande hade hand om flera kassor och att inventering eller revision av kassorna verkställdes på olika tider. Botemedlet häremot vore, att revisorerna, då redogöraren hade hand om flera kassor, vore skyldiga att utse någon som inventerade alla omhänderhavda kassor samtidigt. Denna person skulle ha skyldighet att verkställa sådan inventering på obestämd tid tre eller fyra gånger årligen. För att revisorerna skulle veta huru många kassor vederbörande hade om hand borde slutligen deklarationsplikt föreskrivas.

Olägenheterna av den nuvarande ordningen hade framträtt exempelvis i fall då en person samtidigt omhänderhaft flera kommunala kassor eller en och samma person varit utsedd till förvaltare av flera konkursbon.

Bestämmelser om revision finnas i ett stort antal lagar och författningar.

I lagen om kommunalstyrelse på landet den 6 juni 1930 stadgas, att av kommunalstämman eller kommunalfullmäktige skola årligen utses två eller flera revisorer samt lika många suppleanter för granskning av det nästföljande årets förvaltning. Den, vilken såsom ledamot av kommunalnämnden eller eljest är redovisningsskyldig till kommunen, må icke väljas till revisor eller suppleant för granskning av förvaltning, för vilken han har att redovisa, ej heller deltaga i val av revisor eller suppleant för granskning av sådan förvaltning eller i beslut med anledning av granskningen. Revisorerna äga att när som helst inventera kommunens kassor och övriga tillgångar samt taga del av räkenskaper och andra handlingar, som beröra förvaltningen. Likartade bestämmelser finnas intagna i lagen om kommunalstyrelse i stad och lagen om församlingsstyrelse den 6 juni 1930. Vid de nuvarande kommunallagarnas tillkomst var ifrågasatt skyldighet för kommunerna att anlita auktoriserade revisorer eller att till revisor utse bokföringskunnig person. Detta förslag avvisades emellertid av föredragande departementschefen och riksdagen intog härutinnan samma ståndpunkt.

Beträffande revision av väggkassor innehåller lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet allenast, att å vägstämman årligen skola utses tre revisorer för granskning av vägstyrelsens räkenskaper och förvaltning ävensom ett lika antal suppleanter för dessa revisorer.

Angående tillsyn över medelsförvaltningen i konkursbon må nämnas, att konkursdomaren skall förordna en ärlig och förståndig man att vara rättens ombudsman i konkursen. Vidare skola borgenärerna, såframt någon av dem gör framställning därom, välja granskningsmän. Förvaltaren skall föra bok över inkomster och utgifter i konkursen samt avlämna vissa periodiska berättelser m. m. Penningar, som inflyta under förvaltningen av konkursbo, skola i den mån de icke äro erforderliga till bestridande av löpande utgifter inom en vecka insättas i bank. Rättens ombudsman skall göra sig noga underrättad om boets tillstånd samt under konkursen hålla noggrann uppsikt över förvaltningen. När helst han finner det lämpligt äger han verkställa inventering av boets kassa och övriga tillgångar ävensom fordra redovisning av förvaltaren. Rättens ombudsman och granskningsmännen skola även ha tillgång till böcker och andra handlingar, som röra boet, samt äga att på begäran erhålla upplysningar av förvaltaren om boet och dess förvaltning.

I fråga om enskilda företag finnas bestämmelser om revisorer i lagarna om aktiebolag, ekonomiska föreningar, understödsföreningar m. m. Vad särskilt angår aktiebolagen vill utskottet erinra därom att frågan om nya bestämmelser angående revision beträffande aktiebolag under hösten 1932 upptagits till övervägande inom justitiedepartementet. I propositionen nr 205 till riksdagen år 1933 förklarade emellertid departementschefen att revisionsfrågan borde upptagas i sammanhang med en mera vittsyftande omarbetning av aktiebolagslagen samt begärde anslag till bestridande av kostnaderna för utredning rörande en sådan omarbetning. Propositionen bifölls av riksdagen, varefter en särskild kommitté tillkallats för ändamålet. I årets statsverksproposition hemställles om nytt anslag för fortsättande av kommitténs verksamhet under nästkommande budgetår.

Rörande bankbolag har riksdagen år 1933 antagit förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen om bankrörelse innehållande nya bestämmelser om revisorer. Lag i ämnet har därefter utfärdats den 2 juni 1933. Denna innehåller, att för granskning av styrelsens förvaltning och bolagets räkenskaper skola aktie- eller lottägarna årligen utse minst två revisorer, varjämte bankinspektionen skall utse en revisor. Samtliga revisorer skola vara med det ekonomiska livet väl förtrogna personer och minst en av de revisorer, som aktie- eller lottägarna utse, skall ha vunnit beprövad erfarenhet beträffande revisionsverksamhet. Till revisor må ej utses den som är i bolagets eller styrelseledamots tjänst eller som eljest intager underordnad eller beroende ställning i förhållande till styrelseledamot.

Utskottet vill vidare erinra om den verksamhet i syfte att främja uppkomsten av en kår yrkeskunniga revisorer som bedrives av handelskamrarna.

I de för handelskamrarna fastställda stadgorna har Kungl. Maj:t meddelat bestämmelser om rätt för dem att auktorisera revisorer. Samtliga handelskamrar ha vidare år 1930 antagit en gemensam stadga angående auktoriserade revisorer och godkända granskningsmän. Enligt denna stadga äger handelskammare att för beredande av tillgång på för revisionsarbete skickade personer dels auktorisera revisorer dels ock godkänna granskningsmän. För att bliva antagen till auktoriserad revisor fordras att ha antingen vid svensk handelshögskola avlagt viss ekonomisk examen eller ock undergått särskild prövning samt att genom praktisk verksamhet, exempelvis väl vitsordad tjänstgöring hos auktoriserad revisor, ha ådagalagt lämplighet för revisorsyrket. Till godkänd granskningsman må antagas den som äger goda kunskaper i bokföring och ådagalagt lämplighet för revisionsarbete. Lämpligheten för revisionsarbete skall ha ådagalagts genom flerårig praktisk verksamhet av sådan beskaffenhet att dess utöware genom densamma förvärvat grundlig erfarenhet i frågor rörande bokföring och revision. Å handelskammares vägnar handhavas ärenden rörande revisorer och granskningsmän av en särskild nämnd, som uppgör förslag till auktorisation eller godkännande. Beslut härom må emellertid ej av handelskammare meddelas med mindre auktorisationen eller godkännandet blivit tillstyrkt av handelskamrarnas centrala revisionsnämnd. Dessutom innehåller ifrågavarande stadga bestämmelser om varning, tystnadsplikt, arvodestvister m. m.

Slutligen må anmärkas, att frågan om allmänna bestämmelser rörande revision var föremål för motion vid riksdagen år 1933. Första lagutskottet, som behandlade ärendet, anförde då i avgivet utlåtande, nr 46, bland annat:

Frågan om ändrade bestämmelser angående revisorers tillsättande hade länge varit aktuell. Av den av utskottet lämnade redogörelsen i ärendet framginge också att statsmakternas uppmärksamhet alltjämt vore riktad på densamma. Riksdagen hade sålunda samma år antagit nya bestämmelser om revision i bankbolag ävensom anslagit medel till bestridande av kostnaderna för omarbetning av aktiebolagslagen, varvid särskilt avsetts lagens stadganden om revision. Vad kommunala myndigheter anginge hade frågan om revision varit föremål för ingående behandling vid kommunallagarnas tillkomst år 1930. Att redan nu upptaga denna fråga till ny behandling syntes därför ej påkallat. Beträffande de för föreningar, offentliga inrättningar med flera i olika lagar och författningar meddelade bestämmelser om revision ville utskottet icke förneka, att dessa bestämmelser i många fall vore otillfredsställande och i behov av ändringar. Det syntes emellertid utskottet lämpligt, att omarbetningen av aktiebolagslagen avvaktades.

Auktorisation av revisorer och granskningsmän hade i vårt land omhändertagits av handelskamrarna. Det syntes utskottet lämpligt att tillvida utan statsingripande låta handelskamrarna bygga vidare på den grund som därutinnan lagts. Det vore all anledning antaga att därigenom så småningom komme att tillskapas en tillräcklig kår av fullt kvalificerade yrkesrevisorer.

På grund av vad sålunda anförts hemställde utskottet, att motionen icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda. Utskottets hemställan bifölls av riksdagen.

Utskottet.

Såsom skäl för sitt yrkande om utredning och förslag till lag angående revisorer och huru revision skall verkställas har motionären åberopat svårigheterna att öva effektiv kontroll över personer, som samtidigt förvalta flera kassor. Det ligger i sakens natur, att ett sådant förhållande medger vissa möjligheter för vederbörande att vid en väntad revision av en kassa dölja eventuell brist i densamma. Några större svårigheter att även i dylika fall anordna en effektiv kontroll torde dock knappast föreligga. Utskottet vill härvid för övrigt erinra om den ökade möjligheten till kontroll som användandet av postgiro bör medföra. I sista hand ankommer det dock på vederbörande intressenter själva att tillse, att en och samma person icke erhåller för många kassor att förvalta samt att kunniga och vaksamma revisorer tillsätts. Att revisorer för oli a kassor icke skulle vara villiga att även utan åläggande i lag inleda samarbete med varandra när så erfordras, finner utskottet uteslutet.

Vad särskilt angår förvaltningen av konkursbon synas gällande bestämmelser ge rättens ombudsman och granskningsmän möjlighet att utöva tillfredsställande kontroll över förvaltaren.

I fråga om lämpligheten i övrigt att föranstalta om en omfattande utredning angående revision vill utskottet åberopa vad utskottet yttrat vid behandlingen av motion i frågan vid riksdagen år 1933.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 9 februari 1934.

På första lagutskottets vägnar:

A. ÅKERMAN.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar *Åkerman*, *Anderson* i Hägelåkra, *Klefbeck*, *Bissmark*, *Larson* i Lerdala, *Svenson* i Eskhult* och *Heüman*;

från andra kammaren: herrar *Lindqvist** och *K. A. Westman*, fru *Östlund* samt herrar *Berg**, *Björöling*, *Rudén* och *Hermansson*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.